

Wat bepaalt de conditie, en dus de waarde, van zegels? (afl. 1)

Inleiding

Al bladerend door mijn album zie ik op de goedgevulde pagina's zegels die er op het eerste gezicht netjes, maar toch ook weer heel verschillend uitzien. Dan bedoel ik niet de afbeeldingen, want het betreft vaak zegels van dezelfde serie die onderling veel gelijkenis hebben. Nee, ik bedoel de staat of conditie van de zegels. Sommige van de zegels zijn heel vet gestempeld, andere daarentegen heel licht. Soms staat het stempel in zijn geheel over het zegelbeeld, in ander gevallen hebben we te maken met een klein hoekstempeltje. Ook de rand van de zegel vertoont verschillen: gave tanden, aangevreten tanden of geheel verdwenen tanden. Ook de plaats van het zegelbeeld op de zegel wil nog wel eens verschillen. De kwaliteit van de zegels is in de meeste verzamelingen divers te noemen.

Hieronder enkele voorbeelden van zegels van bovenstaand albumblad met opmerkelijke verschillen:

Beeld gecentreerd
Tanding gaaf
Stempel vaag

redelijk gecentr.
tanding gaaf
stempel door
zegelbeeld

Beeld verschoven: beneden resp. rechts
tanding gaaf
geen stempel

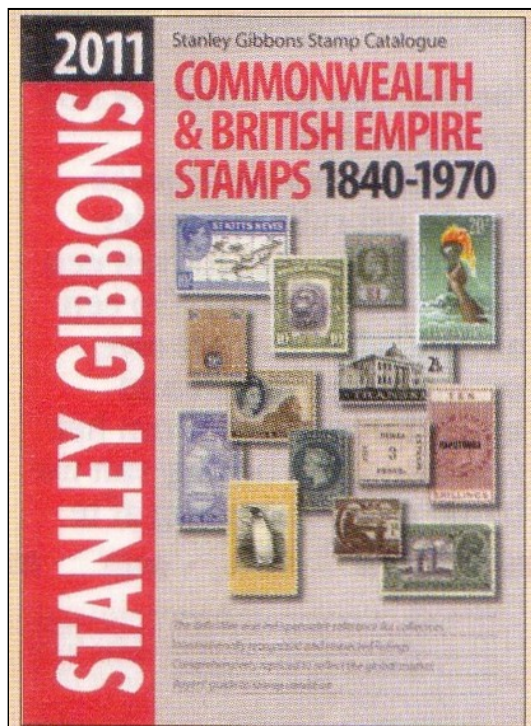
tanding boven slecht
half stempel

De conditie van een zegel bepaalt voor een groot deel de verkoop- en/of aanschafwaarde van een zegel in verhouding tot de in de catalogus vermelde prijs. Veelal gaan zowel verkoper als koper voor 'goede' zegels uit van een standaardpercentage van de catalogusprijs. Dit kan betekenen dat zegels die in betere conditie verkeren dan goed ondergewaardeerd zijn, terwijl zegels in mindere conditie overgewaardeerd zijn.

Kundige filatelisten zijn goed in staat om snel de conditie, en waarde van specifieke zegels te bepalen in relatie tot de in de catalogus voor die zegel vermelde prijs. Wanneer je echter met 'deskundigen' praat, wordt het al snel duidelijk dat elke losse zegel apart beschouwd moet worden om de conditie te bepalen.

In de laatste 2011 editie van de Stanley en Gibbons catalogus 'Commonwealth and British Empire 1840-1970' is een artikel opgenomen over de criteria waaraan een zegel moet voldoen om de kwaliteit 'zonder gebreken' te krijgen. Voor deze zegels wordt dan ook wel een prijs betaald die dicht bij de catalogusprijs ligt.

48		Nederland	
1919. Hulpguldfite. Oopdrucken op zegel van de uitgifte 1899-1921, in rood (102), in zwart (103) W. --, D. Bd. Dr. JE. E.G.: 31 december 1935		1921 - 1922. Cijfer. O. en gr. Joh. Enschedé bv en J. Vürtheim, (de n... --, T. Kt 12½, D. Bd. Dr. JE. E.G.: 31 december 19	
			
102	40 ct op 30 ct, II	125.00	35.00
103	60 ct op 30 ct, II	125.00	35.00
1 december 1919 uitgegeven in verband met een tariefwijziging, die waarden van 40 en 60 cent nodig maakte.			
Verkocht		102	1,388,071
		103	1,412,898
1920. Opruimingsuitgifte. O. K.P.C. de Bazel (Opdruk). Oopdrucken in zwart op zegels der uitgifte 1905 en 1913 W. --, D. Bd. Dr. JE. E.G.: 31 december 1935		1921 - 1922. Cijfer. O. en gr. Joh. Enschedé bv en J. Vürtheim, (de n... --, T. Kt 12½, D. Bd. Dr. JE. E.G.: 31 december 19	
			
104	2½ gld op 10 gld, (80)	400.00	175.00
105	2½ gld op 10 gld, (101)	450.00	200.00
Uitgegeven 5 cent maart 1922, 12½ cent 1922 en 20 cent juli 1921 en gedrukt in ve 200 stuks, 10 rijen van 20 zegels.			
De 12½ ct, bestaat in 2 typen 12½ ct, rood type I met normale R 12½ ct, rood type II met platte R			
Van type I zijn 138 ex. en van type II 62 ex. wel van 200 ex.			
Verkocht		107	44,213,655
		108	9,433,166
		109	51,228,1
1923. 9 mrt. Diverse voorstellingen. O. M. de Klerk (1 en 2 ct), S.H. de Roos (2½ ct) van de Vecht (4 ct) W. --, T. Kt 12½, D. Bd. Dr. J 31 december 1935		1923. 9 mrt. Diverse voorstellingen. O. M. de Klerk (1 en 2 ct), S.H. de Roos (2½ ct) van de Vecht (4 ct) W. --, T. Kt 12½, D. Bd. Dr. J 31 december 1935	
			
Variëteit Rechterzijde ongeperforeerd 104v 2½ gld op 10 gld, (80) 400.00 175.00 125.00 105v 2½ gld op 10 gld, (101) 450.00 200.00 150.00			
Uitgegeven op 17 augustus 1920 om de 10 gulden-zegels der uitgifte 1905 en 1913 op te gebruiken.			
Verkocht		104	49,212
		105	75,600
De leeuw in de Hollandse tuin / Posthoorn en rijk / Het waardecijfer			

Een voor een worden alle criteria die van invloed zijn op de bepaling van de conditie van zegels behandeld met een verwijzing naar de invloed hiervan op de prijs. Achtereenvolgens komen de volgende criteria aan bod:

- Gom
- Rand bij ongetande zegels
- Centrerings en tanding
- Aangevreten, korte of missende tanden
- Velrandmarges
- Velrandtekens
- Schade
- Perfin
- Verdwijnende kleuren
- Stempelkwaliteit
- gelopen stempels
- Penvernietiging
- Stempelvervalsingen
- Massavernietigingsstempels

Terwijl de kwaliteit voort munten in een algemeen aanvaard systeem is ondergebracht, bestaat er voor postzegels geen algemeen gebruikt systeem van maatstaven voor kwaliteit. Termen als kabinetstuk, prachtstuk, zeer fraai, fraai, doorsnee of beschadigd zijn regelmatig te horen. In veilingcatalogi wordt de kwaliteit vaak omschreven met:

- Pracht exemplaar, zonder gebreken
- Zeer fraai exemplaar, kan lichte gebreken hebben
- Fraai exemplaar, sterkere gebreken (albumstuk).

In de Engelse landen kent met de volgende aanduidingen voor kwaliteit:

- **Slechte kwaliteit (Poor)** betekent dat het zegelbeeld niet is gecentreerd en perforaties door zegelbeeld lopen. Ze worden meestal aangeduid als beschadigde zegels, omdat de stempels dik, zwaar, uitgesmeerd of wazig zijn en de zegel scheurtjes, vouwen of dunne plekken vertonen
- **Gemiddelde waardering (Average)** betekent dat het zegelbeeld enigszins door perforatie wordt doorsneden aan een of twee zijden en de tanden resten van de buurzegel vertonen. Het is een beetje vergelijkbaar met slechte kwaliteit, alleen dat de zegel geen scheuren, vouwen of dunne plekken bevat.
- **Fine grade (F)** betekent dat zegel nauwelijks perforaties mist en ze niet doorlopen in het zegelbeeld. De marges zijn niet in balans, ofwel zijn de boven- en onderkant perfect in balans terwijl de linker- en rechterkant niet in balans zijn of andersom.
- **Fijn tot zeer fijne kwaliteit (Fine-VeryFine)** betekent dat het zegelbeeld bijna gecentreerd is, iets uit het midden horizontaal of verticaal, en het beeld is vrij van perforaties.
- **Zeer fijne kwaliteit (VeryFine)** betekent dat het zegelbeeld bijna perfect gecentreerd is, drie van de marges in balans zijn. Gebruikte zegels dienen licht gestempeld, netjes en schoon zijn. Perforaties moeten intact zijn en geen fouten vertonen.
- **Zeer fijne kwaliteit (XtraFine)** betekent dat de zegel bijna perfect is. Het zegelbeeld is goed gecentreerd; randen zijn aan alle kanten aanwezig en zelfs breder dan gebruikelijk. Stempels zijn licht en keurig voor gebruikte postzegels en postfrisse zegels moeten de originele gom hebben.
- **Uitstekende kwaliteit (Super)** betekent dat het zegelbeeld perfect in het midden staat en ook alle andere aspecten perfect zijn en is meestal schaars en daarom als zeer waardevol beschouwd worden.

Om te helpen de juiste conditie van een zegel te bepalen wil ik, met het artikel uit Stanley en Gibbons als leidraad, wat van de criteria meer in detail bekijken in de komende nummers van ons clubblad. Mochten er leden zijn die op- dan wel aanmerkingen of gewoon aanvullingen hebben op het gepubliceerde, dan houd ik mij van harte aanbevolen.

Nico Helling